

19. november 2020

Innspill til utviklingen av Dokken

Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn Bergen er en sammenslutning av 18 tros- og livssynssamfunn i Bergen og omegn. Vi har arbeidet gjensidig respekt og forståelse mellom tros- og livssynssamfunn, og for likebehandling av disse.

Vi opplever at en rekke trossamfunn har utfordringer med forsamlingslokaler; dette gjelder ikke minst samfunn med stor andel innvandrere, såkalte migrantsamfunn. Det er få egnede lokaler på markedet og sentrale tomter er nesten ikke å oppdrive. Vi ønsker derfor å oppfordre kommunen til å se på Dokken som en mulig løsning på det prekære problemet.

Dokken – en sentral og synlig mulighet

Vi er bekymret for spesielt to utviklinger blant byens tros- og livssynssamfunn som Dokken-prosjektet kan bidra til å motvirke:

Det første er en trend av at tros- og livssynssamfunn kjøper brukte forsamlingslokaler, næringseiendommer og endog eneboliger i kommunens periferi, gjerne i områder med dårlig kollektivdekning. Tendensen er derfor at mange risikerer å utvikle seg til bilbaserte menigheter, som går imot overordnede mål for miljøvennlig og bærekraftig byutvikling.

Det andre er at selv om det er en rekke moskéer og templer i Bergen, er ingen av disse arkitektonisk synlige. Byen har mange flotte kirker som vitner om Bergens kristne mangfold, men samtlige muslimske og østlige trossamfunn skjuler seg bak anonyme fasader. Vi er bekymret for at dette gjør at bergensere ikke får en visuell forståelse av byens religiøse mangfold.

Vår erfaring er at både den perifere og anonyme tilværelsen ikke er en ønsket utvikling fra trossamfunnenes side, men heller en konsekvens av omstendighetene. Trossamfunnene oppgir at de føler at de ikke har noe valg. Tilgang til nye tomter er nesten ikke-eksisterende i sentrale deler av kommunen. Aktuelle forsamlingslokaler legges omtrent ikke ut for salg. Når et fåtall selges, er det nettopp på grunn av sin avsides beliggenhet.

Dokken representerer derfor en særegent mulighet hvor kommunen og trossamfunnene kan gå sammen for å gi rom for både grønne og synlige kirker, templer og moskéer. Ikke minst vil det å plassere trossamfunn i fysisk nærhet til hverandre signalisere Bergen som en mangfoldig by der dialog og samhold står i fokus.

Vår erfaring er at trossamfunn for såvidt har råd til å bygge lokaler, men at de ikke nødvendigvis er de mest kjøpesterke. Som ideelle organisasjoner er inntektene moderate, og vil ofte ikke kunne nå frem når en begrenset antall tomter selges til høystbydende. Hvis kommunen ønsker at det skal være en flora av kulturtilbud i sentrum, er den nødt til å legge til rette for at også ideelle organisasjoner, slik som trossamfunn, har reell mulighet til å tilegne seg eiendommer i sentrum. Ellers vil disse, som vi dessverre har ser, kjøre hver sin bil til periferien.

En annen innfallsvinkel er å legge til rette for et felles seremoni- og mangfoldshus. Kommunen ser allerede i dag på mulighetene for å bygge et større seremonirom som blant annet kan huse større gravferdsseremonier. Dette er en mulighet til å tenke bredere, ved å legge opp til et felles lokale som kan huse mange tros- og livssynssamfunn, og andre organisasjoner innenfor mangfoldsområdet. Verdige seremonirom kan foruten større gravferd også benyttes til bryllup, religiøse høytider og konfirmasjon. Flere av byens tros- og livssynssamfunn har åpnet for å dele på lokaler, som kan legges i tilknytning til et slikt bygg.

Bergen – en tros mangfoldig by

Bergen er en by med en stor tros- og livssynsmangfold. Flere av byens frikirker er over hundre år gamle, med gode, sentrale og egnede forsamlingslokaler. Disse ble bygd i en periode med langt bedre tilgang til sentrale tomter. Økt innvandring har ført til en økende gruppe nye trossamfunn. Bergen har i dag 132 menigheter, hvorav 105 utenfor Den norske kirke. 44 samfunn kan karakteriseres som migrantsamfunn med en overvekt av medlemmer med innvandrerbakgrunn.

De aller fleste tros- og livssynssamfunn dekker hele Bergen, og mange har et dekningsområde tilsvarende Vestland fylke. God beliggenhet er vel så viktig for menigheten som samfunnet, og et overveldende flertall har i dag tilhold innenfor Bergenhus og Årstad bydeler. Litt under halvparten av byens menigheter utenfor Den norske kirke eier sitt eget lokale. Om lag tredve låner lokaler hos andre trossamfunn. Spesielt hos muslimske trossamfunn brukes leide, og ofte mindre egnede lokaler.

Etter hvert som trossamfunnene får flere medlemmer og bedre strukturer, blir det raskt en prioritet å kjøpe eller bygge sitt eget sted. Det er svært få forsamlingslokaler som kommer på markedet; de fleste som omsettes er gjerne eldre bedehus. Å bygge nytt er også vanskelig da det er en kritisk mangel på tomter i byen, ikke minst i sentrum. I desperasjon har flere trossamfunn valgt å kjøpe eneboliger i et håp om å modifisere disse. Det er langt flere husløse menigheter enn ledige bedehus, og eneboliger fører nødvendigvis til svært uegnede løsninger.

En rekke kristne og muslimske menigheter har de senere årene kjøpt bedehus og andre eiendommer, men har da havnet på Søreide, Godvik, Hop, Åsane, Haukås, Lønborg og Straume i Øygarden. Flere av forsamlingslokalene ligger på steder med svært dårlig kollektivdekning, og slik til at gange og sykkel er utelukket for de fleste. Selv om noe av lokalitetene har grei kollektivdekning, havner de da gjerne i en bestemt side av byen, som bidrar de fra lengre unna å kjøre uansett.

Litteratur

- McLellan, Alasdair. *Forsamlingslokaler – en veileder for tros- og livssynssamfunn*. 2020. <https://www.stlb.no/wp-content/uploads/2020/08/Forsamlingslokaler.pdf>
- Van der Lans, Birgit og Alasdair McLellan. *Tros- og livssynsmangfoldet i Bergen og omegn – en kartlegging*. 2020. <https://www.stlb.no/wp-content/uploads/2020/09/Kartleggingsrapport-web-komprimert.pdf>

Med vennlig hilsen

Alasdair McLellan
Rådgiver